

КАЗКИ
ФЕДЬКОВИЧА

ОСИП, ЮРІЙ, ГОРДИНСЬКИЙ-ФЕДЬКОВИЧ.

КАЗКИ ФЕДЬКОВИЧА

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ
— КИЇВ - ЛЯЙПЦІГ —

Друкарня Шарфого у Вецлярі.

ОСИП, ЮРІЙ, ГОРДИНСЬКИЙ-ФЕДЬКОВИЧ
уроджений 1834 р. в Сторонці-Пугилові на
Буковині. Батько, (з Самбірської шляхти)
був урядником. Мати походила з попівського роду.
Сестра Федьковича, Марійка, вміла читати
народних пісень і оповідань. Вона співала їх і оповідала
малому Осипови та розбудила тим чином в серці
свого молодшого брата любов до народу і до поезії.

Вчився Федькович у Пугилові і в Чернівцях.
На свята й на ферії приїздив до батьківського дому,
де мав нагоду приглянутися до життя Гуцулів,
котрих пізніше так гарно описав у своїх опові-
даннях і поезіях.

По Гуцульській революції (1848 року зимою)
замандрував Федькович у Молдаву. Тут пізнав
німецького маляря Роткеля, від якого навчився
єспанської мови. Роткель познайомив його також

блищє з німецькою літературою. Федъкович став писати німецькою мовою.

Року 1859 відбув він похід до Італії як офіцер австрійської армії. Там написав перший вірш українською мовою „Нічліг“. Вірнувши з Італії жив у Чернівцях. Приятелював з німецьким поетом Найбауером і писав дальше по німецьки.

Аж коли пізнався з Горбалем, Кобилянським і Льонгіном Лукашевичем, коли прочитав твори українських письменників Шевченка, Квітки і інших, кинув працю для німецької літератури і став українським письменником. Тоді перенесено його полк до Семигороду. На чужині розбудилася в його душі туга за рідним краєм за дорогою його серцю Гуцульчиною і тая туга знайшла свій вислів у прегарних піснях.

Ті пісні вперше видруковано у Львові, 1862 р. п. з. „Поезії Й. Федъковича. Ч. I.“

Ця збірка віршів зробила Федъковича відразу відомим і дуже любленим поетом. Його пісні декламовано і співано на Буковині і в Галичині. Вони були написані народньою мовою, виявляли багато іцирого чуття і визначалися дуже лёгким і гарним віршом. Не було в них нічого вимушеної, нічого силуваного, нічого зайвого. Була щира поезія. Навіть славний росийський письменник Тургенев

захоплювався ними. Чимало з тих віршів переложено також на чужі мові.

Крім віршів писав Федъкович оповідання з гуцульського життя.

Жаден з українських письменників не знав так добре Гуцульщини, жаден не вмів так гарно малювати гуцульських гір, гуцульського села, його звичаїв і обичаїв, лицарської, свободолюбивої вдачі Гуцулів.

Ці оповідання видали Драгоманів 1876 р. в Київі (їх у цій книжці разом 11) і написав передмову про галицьке, українське письменство.

Оповідання Федъковича одні з найкращих у нашій літературі.

Року 1863 занедужав Федъкович і вернув на Буковину. Господарював у ріднім селі, а потім був шкільним інспектором. Як інспектор дбав дуже про школи і працював над шкільним підручниками.

Року 1872 покликано його до Львова, щоби видавав книжечки товариства „Просвіта“.

У Львові жив Федъкович рік і два місяці, а потім вернув до Чернівців, де далішо працював, як редактор і письменник.

Написав трагедію „Довбуш“, драму „Хмельницький“, мельодраму „Керманич“, і деякі другі твори.

Року 1886 святкували Українці 25 літній ювілей літературної праці Федъковича а 1888 р. постигла його несподівана смерть.

Заслуги Федъковича для української літератури дуже великі. Він нє тільки найбільший поет Буковини, але й для Галичини мали його пісні та оповідання нємале значіння. Від часів Маркіяна Шашкевича нє чули Галицькі Українці таких гарних творив.

Він зладив чимало переспівів з чужих мов, особливо з німецької і то так, що їх читали, мов свої власні, нє чулося, що це переклади та наслідування.

Федъкович дуже любив дітий і написав для них багато віршів та оповідань, з котрих дєкілька подаємо в отсій книжечці. Вони писані такою мовою, якою говорить наш народ на Гуцульщині і на Буковині і пристосовані до життя-буття Гуцульщини. Алє якраз тому вони й цікаві для кожного Українця бо нє годиться ж нам забувати навіть про найменьший шматок нашої рідної землі і треба нам пізнати кожну вітку нашого великого народу.

Б. Л.

Золота кісочка.

Була то раз одна вдовиця-стариця, та мала лиш одним-одну доньку. — Алё та їй донька була така красна як сонечко, а коси мала золоті по саму землю. А мати каже раз до неї: „А знаєш ти доню, що? — Твій отець покойний заручив тебе ще маленькою за одного царевича з тридевятої землі, за шклянними горами, та за солоним морем, тай таке собі дали слово, аби ти, як скоро тобі буде у шістнадцять рік, сама до него поїхала — а сьогодня тобі кінчиться шістнацятий рік, то треба, абись їхала у тридевяту землю до твого наріченого, бо я присягала твоєму вітцеві, що тебе наріченець відошлю. — Я би сама з тобою поїхала, але і сама видиш, яка я стара, та слаба...“

„Добре, мамо, каже царівна, я поїду, але скажіть мені осідлати мого коня срібногрива, тай дайте мені зо мною мою пістунку, що мня викутала; бо вона мені вірна.“

„Добре, доню!“ каже стариця, тай сказала зараз осідлати одного коня-срібногрива для дочки, а для пістунки одного коня, буланого. — А дочку убрала у дорогі царські шати, поклала їй золоту корону на голову, тай каже до неї: „Наж тобі, доню, що й отсей золотий перстінь! — Се є памятка по твоєму батькови покойному, але уважай, аби сь його нє загубила, бо лиxo тобі буде! — А ти, пістунко, служи моїй донці, а своїй пані вірно, бо ти від мене кривди з роду нє мала, то Бог би тебе за мою дитину покарав, як ти би їй кривду зробила.“

„Я буду своїй пани вірно служити“, каже пістунка. — От і посідали на коні тай поїхали, царівна на срібногривім, а пістунка на буланім.

Але по дорозі схотілося царівні дуже води пити, бо то було літо, та дуже спарно. — А як приїхали вони до одного броду, так вона каже до служниці: „Возьми, любко, мій золотий кубок, та зачерни мені води з броду, бо я згоріла пити!“ — А служниця каже до неї: „Колисьте згоріли води пити, то зачерніть собі сами, бо я нє можу, мене голова болить!“ Отже царівна мусіла сама з коня встати, тай піти води пити.

Але як вона схилилась води пити, то випав їй з пазухи той золотий перстінь, що їй мати дала, тай упав у воду. — А лукава служниця як

скоро це вздріла, так зараз і скочила з коня, зірвала царівні корону, зірвала дорогі шати, тай каже до неї: „Що тепер хочеш? — Чи хочеш, аби я тебе тут утопила, чи хочеш мені за служницю бути, та до землі святої присягнути, що нікому в світі не скажеш, що ти царівна, а я служниця, але кожному казатимеш, що я царівна, а ти моя служниця?“ — Отже ж царівна взяла тай присягла до землі святої, що так казатиме; бо вона ще була дуже молоденка, та жаль їй було умерати. Тогда посадили обі на коні, тай поїхали далі, царівна на буланім, та у простім одіжю, а служниця на срібногривім, у короні, та у царських шатах дорогих.

А як приїхали вони у тридевяту землю за шклянні гори, та за солене море, то царевич ждав уже на свою нарічену з усім своїм панством, з усім своїм боярством, тай каже:

„І слихом слихати!
І видом видати! —
А з наріченою
В неділеньку рано
До шлюбу ставати!“ —

А нівірна служниця каже:

„Ой ні, князю, ні соболю,
Аж не вволиш мою волю:

Велі дівку з конем взяти,
Вели обом голов стяти!“

„А то за що?“ — питав царевич у служниці, бо він гадав, що це його нарічена.

„От тому“, — каже лукава служниця, — „бо отся дівка та отсей кінь срібногривий хотіли мене затратити.“

„Коли ж так“, — каже царевич „то коневи зараз голову стяти та на воротах на паль застремити! — Дівці ж голову нє стинати, але післати їй в поле, най вона мої морські стада на шовкових травах випасає.“ — От і взяли коня-срібногрива, стяли йому голову, тай застремили на царських воротах на залізний паль. — Царівну поклали з одним маленьким хлопчиком Івасиком, морські стада пасти, а служниця повінчалась з молодим царевичом, тай жили собі у великих розкошах.

Але одного ранку вигоняла царівна з маленьким Івасиком морські стада на шовкові трави пасти, аж тут дивиться — стримить голова коня-срібногрива на заліznім пали на царських воротах, а вона заплакала тай каже:

„Гой—гой, мій коню! ти срібная грива!...“

А голова заплакала і собі, тай каже:

„Гой — гой, царице моя нещаслива!

Аби тя мати-цариця уздріла,

Сім раз на годину вона би умліла!...“

А як вийшли вони зі стадом в поле — тоді царівна сіла собі у шовкову траву, розплела свої золоті коси, тай стала чесати. А Івасик уздрів тай каже:

„Якже у тя*) прекрасні косочки!
Даруй мені хоть три волосочки!“ —

А вона каже:

„Звій вітрику, божий душок,
Івасеви капелюшок!
Та кочай ним полем-колом
Колесочком як соколом,
Доки косу золоту
Я розчешу, заплету!“ —

Тоді вітер ухопив від разу Івасів капелюшок, покотив ним далеко у поля, а Івасик доки його ймав, то царівна вже і зачесала і заплела золоті свої коси.

А там у полі полював тоді сам царевич, тай здибає Івасика, як він плачуши за своїм капелюшком гонився. — А царевич питав його: „А ти що тут робиш, що стада не пантруєш?“

Тоді він став царевичеви все розказувати: і як царівна з головою коня-срібногрива розмовляла, і як вона золоті коси чесала, і як з вітром говорила. — А царевич каже до него: „Знайже, Івасику, аби ти це нікому в світі не оповів, бо буду бити!“

*) в тебе.

„Не оповім“, каже Івасик, тай побіг далі за своїм капелюшком.

А на другий день, як царівна морське стадо знов на пашу виганяла, то пішов царевич за нею назирці, а вона знов каже до голови своєого вірного коня-срібногрива:

„Гой—гой, мій коню! ти срібная-грива!...“

А голова знов каже до неї:

„Гой—гой, цариця моя нещаслива!...

Аби тя мати-цариця уздріла —

Сім раз на годину вона би умліла!...“

А в полі стала вона знов золоті свої коси чесати, а Івасик став знов до неї казати:

„Якже у тебе прекрасні косочки:

Даруй мені хоть три волосочки!“ —

А вона знов каже:

„Звій вітрику, божий душок,

Івасеви капелюшок!

Та кочай ним полем колом,

Колесочком як соколом,

Доки косу золоту

Я розчешу, заплету!“ —

А як Івасик побіг за своїм капелюшком — тоді морське стадо перестало шовкові трави пасти, тай упустило голови в землю: а царівна каже до стада:

„Гой стадо мое! морське мое стадо! —

Чого ти травам шовковим нє радо?

Солоне море чого нє спиваєш?...“

А стадо тоді каже:

„Царська ти дочко — чого нас питаете? —

Слуга нєвірна в короні сидить

Царськая дочка все стадо пасет!...“

А царевич вибігає тоді зза корча, де бувся сховав, тай каже:

„Доле моя нарічена,

З маленької заручена!

Чого правду нє казалась,

Яка зрада з тобов*) сталась? —

А вона тоді каже:

„Царевичу нарічений,

Ще й друже мій заручений!

Тому правду нє казала,

Земли святій присягала!“ —

Тай стала тоді царевичеви всю правду казати, а царевич каже до неї: „Покидайже тепер стадо пасти, та ходи зо мною у мій двір, але так, аби ніхто тебе нє видів, аж доки я тебе нє закличу“. От взялись вони, тай пішли.

А царевич як прийшов у двір, так зараз звелів усе своє панство, усе своє боярство на великий обід запросити. — А як позасідали всі за стіл, цариця на покуті, тоді став царевич казати: „Що такій служниці йдеться, котра над своєю панею таку і таку зраду зробит?“ —

*) з тобою.

А цариця пірша похопилась тай каже: „Така служниця варт, аби її дикому коневи до фоста присилити та в чисте поле пустити!“

„То ти сама на себе суд засудила, лукавий ти рабе!“ каже царевич, тай уводить тоді праву свою заручену. — Тоді здоймили зараз з невірної служниці корону, здоймили дорогі царські шати тай убрали царівну, а служницю вивели на подвіре, привязали дикому коневи з морського стада до фоста, тай пустили в чисте поле. — Цар з царицею повінчався, вробили гучне весілля, тай гуляли цілий тиждень. — А до шлюбу їхала царівна на своїм вірнім срібногривім: бо як скоро пустили невірну служницю з диким конем в чисте поле, а кінь її розніс по кісточці, що і ворон би їх не позбирав, тоді срібногривий відразу ожив, тай заірзав на весь двір.

А старенка царичина мати такоже була на весілю. — Бо як дочка її золотий перстінь у воду впустила — то прилєтіла срібнопера щука, вхопила той перстінь, тай принесла аж у царичин став, де їй риболовці у невід імили, та до цариці принесли. Тоді старенка цариця догадалася, що їй дочка лихо погостила — казала собі злотогривого коня осідлати, тай поїхала у тридевяту землю дочку свою знати.

І я там бував! —
Коваль коні кував
В срібні підківки;
Летіли ластівки,
Та все щебетали,
Казки вповідали
З загіря шклянного,
З за моря солоного;
А я там був
Сю казочку чув,
Тай вам вповів. —
А журавель летів
Тай сів собі на даху: „Кла-ка-ка!
Нє варт твоя казочка пятака!“ —.

Іголка-угорка претонесенькая.

Була то собі раз іголка, а то з тих, що ними
міхи шиють, та старі ходаки латають. Але вона
сего і чути нє хотіла, бо малася собі за дуже то-
неньку, за таку, що ними великі пані шовком ши-
ють, та золотом гафтують. А хоть нє була вона
у великих панів, але по просту у Марусякової
Хими, що у арендаря Іцка за наймичку служила,
то се їй бувало і нє згадуй, бо від разу тобі втнє,
що вона з панських, та що така собі тонесенька,

як то бували давно ті іголки-угорки, що їх жідівки лиш по дві за крейцар продавали.

— А коли одного разу Химині ходаки підрались, а Химині пальчики за нашов тонесеньков посягли, аби нею ті подерті ходаки латати — тогдиж вона і задивовалась чи мало, тай каже до пальців: „Беріть жеж мене простими вашими пушками делікатно, та уважно, абим нө впала, бо як впаду, то так загублюсь, що ніхто мене і з восковою свічкою нө найде! — Хибаж ви не видите, яка то я собі тонесенька?“

„Но, но! — якось того буде, добродійко!“ — кажут пальці, та й узяли нашу тонесеньку попід боки, щоб усилити в ню*) грубу [прядівну дратву.

„А ви що отсє?“ — каже наша тонесенька; „ви хочете крізь мене таку грубу та музичку дратву силити? — Та же я вам від разу вломюсь, яка я тонесенька!“ — Алө нө вломалась вона, а пальці справили нею право до Химиного ходака, бо ніколи^{їм} було.

„Фе!“ пищить наша тонесенька нө своїми голосами; „якаж се проста та музичка робота! — я нө перелізу! — я зараз уломюсь!“ От і вломилася таки.

„Хіба я вам нө казала, що таке буде?“ каже наша тонесенька; — таже я собі деликатна!...

*) в неї.

„Ого!“ кажуть пальці — „уже по ній!“ — Алє по ній ще не було, бо Хима взяла воску, зробила їй головку, тай заткала на пазуху біля другої простої шпильки.

„От так!“ каже тогди наша тонесенька: „тепер я собі панська шпилька з великою головкою! — Я давно вже казала, що з мене непростого щось буде! — З людій люді бувають.“ — О так репетувала вона собі на голос та обзираясь*) на всі боки, чи то їй усі чують, та чи то всі на неї дивляться. Аж тут і узріла просту шпильку біля себе, тай питается у неї: „А ти з золота, голубко?“

„Ні!“ каже шпилька; „я собі таки проста!“

„Відно то по тобі, та по твоїй малій головці;“ каже наша тонесенька. — Алє щож робити, серце? всі ми не можемо бути панами, та ні воскові головки мати! А тото що там? — море?“

„Ні!“ каже шпилька; то ровець, що плинє біля нашої корчми, а наша паня, Хима отсе, несе жидівські помий, щоб висипати їх у той ровець. Сокотіться**), щоб не задивились дуже та не впали — преч бися казало — в помий!“

„Фе!“ — каже наша тонесенька — у помий? — то не помий та не ровець, алє то море! — ти се, голубко, не знаєш, а ми знаємо, бо ми собі пан-

*) обзираючись. **) бережіться.

ські та ще з восковою головкою! — письменні! —
Ми підемо собі світа знати!“

От і скочила собі наша тонесенька у ровець
у помий, неначе та утка у ставок. — „От так!“
каже вона тогди, „от тепер аж! — то лише великі
пани їздять собі по чужих краях; але і ми, слави-
ти Бога, не прості!...“

Аж тут і несе болото рівцем тріски, солому,
лушпиня, скаралущі з яєць, та пусте папір, бо то
упав був раптовний дощ на тогди. А наша тоне-
сенька лежит собі у рівци та думає: А диви! як
то вони собі плинуть понад мене, та ні в той бік,
що я тут лежу!... Коби то вони знали!... Алё щож
— коли то я собі така тонесенька, що мене ніхто
і не видить? — Як оттам отта погана тріска вихи-
ляєсь та виколисуєсь, неначе мужичка в танци!...
а отто пусте соломянє смітя як крутиться!... смітя
— тай годі! — А оттой пустий папір як онде на-
дувся!... неначе пан який в канцелярії, або Ляшок
на соймі!... Дурні вони усі!... Їм не сниться, хто
тут лежит, та ще і з восковою головкою?... Алё
нехай їх!... Ми нічо не кажемо, бо ми знаємо, хто
ми, та й що ми!...

Оттак розважала собі наша тонесенька — аж
тут і несе болото щось лискучого, та блескучого,
тай застановило біля неї. Се був шклянний чере-
почок, але вона думала, що се дорогий камінь —

от і вклонилась єму низенько, тай питає: „А ви, добродію, — чи не діямант?“

„Ага!“ каже черепочок, — щось нідалеко від діяманту! — ми не чужі собі!“

„А я“, каже тонесенька, я панська шпилька! Я була у одної дуже великої пані, що їй Химою звали, а була я у великім пошанівку!... Алё що з того, коли у тої Хими було пять пальців, а то всі пять такі мужицькі та прості, що я мусіла від них аж світа ловити!... Виж і сами, видите, добродію, яка то я собі дуже тонесенька, та деликатна!... не призвичасна до їх простоти!...

„Абож я сліпий, чи що?“ — каже черепочок. — Як би ви, добродійко, з простого стану, то не була би у вас така головка, та ще і з воску!... Ті мужицькі пальці мусіли бути дуже прості, що вони вас не пізнали!...

„Ох, та ще які то прості, добродію! Якби я не боялась, що се по мужицьки, то я би вам про їх всіх оповіла. — Алё я боюсь, що се би було по мужицьки!...“

„Абож то великі пани не сидять собі по цілій днині, та не цокочут?“ — каже черепочок.

„Ваша правда, добродію! — се зовсім по панськи! То слухайтеж!

Найстарший з них звався Палько. — А хоть і найкоротший був, бо лиш два чиколінки мав, то чванився він та дувсь дуще всіх, бо казав, що без

него всі чотири братя, ба навіть ціла рука нічого нє варт. — Ба й нє то ще, але навіть казав, що якби нє він, то і царів би нє було на світі, бо й войська би нє було, а якби войська нє було, то людє нє одного би пана нагнали кози пасти, як то вже нераз бувало на світі. — О такий то був той Палько! — Звичайно мужик!

А другий з них, добродію, звавсь Лизун. — А то тому так, бо лизав бувало, де що єму рука лиш давала: і горшки, і ринки жидівські, і всячину. А як бувало попадесь до мёду, або до жидівського гугля, то і відорвати годі! — Лиже було, та лиже, а то так, що від лизання аж потонк та побілів! — Простий хлоп, та й годі!

А третий з них звавсь Григор, а то тому, що як бувало моя паня перепесь тою хлопською горівкою, та дуже їй в серци занудить, то він єї зараз поможе,

А четвертий з них, паноньку, звавсь Смик, а то тому, що був для скрипників дуже потрібний, та в обручках. — А я ним дуже бридилась, бо ті єго перстені та обручки були зовсім прості та хлопські, а я собі, як сами здорові видите, тонесенька та панська; нє така!...

А пятый з них звавсь Мизинець. — Се ще був найделікатніший з усіх, але що з того, коли все таки мужиком пах.

О такі тово були ті пальці, для тогож я і

взялась та і пішла преч від них!... Нє мені то, добродію, такій тонесенькій, та було з такими мужицькими пальцями пробувати!... Я нє до них!... Я собі тонесенька, а вони мужицькі та грубі!...

„А тепер сидимо собі тут, та сіяємо краще сонця!“ каже черепочок.

„А так, добродію! — сидимо та сіяємо! — А ви здалеку?“

„Я? — Я був колись шклянний збанок у одного дуже великого пана, у пана економа Хляпницького. — Алё він доти посылав мною до сего Іцка по горівку, що я вже нє міг витримати, та і розбивсь на кавалки! — Бо я, добродійко, нє відси, я аж з Чехів, дуже далеко; а ті Чехи мають дуже довгі пальці, нє такі, як то у вашої Хими, для тогож і думаю я у свої краї вертати. — Бувайтє здорові, добродійко!“ — От і поплив далі.

„З Богом!“ каже наша тонесенька, — „тай славити Бога, що мя нє вкрав, а то була бих*) на віки пропала!... Бо де Чех ступит, то там і трава нє поростає, нє то що!... Алё він матбути боявсь нас, бо ми дуже собі тонесенькі!... Ох, якже то добре паном бути!... Алё може я зовсім нє панська? — Може я просто такі сонечкова дочка! — нє інак! — я сонечкова дочка!... Абож хіба я нє покмітила, як то мене то сонечко, матіночка моя рідная, у

*) булаб я.

одно шукає? — Алё щож, коли я така тонесенька, що мене і сонечко не видить. [Ох, — нашож то я така тонесенька?... А то там що за мною сягає?“

„Кік! кік!“ — верещут жидинята, що там у рівци у болоті бовтались та й на нашу тонесеньку попались, — „кік, якө воно єму нівроку товсте!...“

„А цур же вам, та пек, враги ви жидівські! Хібаж ви не видите, яка то я тонесенька, та ще і з восковою головкою? — Матбути вам повила-зили, чи що?“ А жидинята сего і чути не хотіли, алё взяли борше скаралущу з яйця, що там рівчиком плила, заткли в ню нашу тонесеньку сторцом, тай ~~п~~пустили долів болотом.

„Оттак!“ каже вона тогди, обзираючись на всі боки, чи то на ню хто дивиться, — „оттак! — тепер то аж я собі кругом паня, бо їду собі в ридвані як цариця, а то матбути до сонечка в гості, до моїй матінки отсє, аж геть у Рахмани, у тридевяту землю, за шклянні гори, де морські стада шовкові трави пасут!...“ От і поїхала.

Хитрий кравець.

Був того собі раз один кравець, та такий бідалах, що не мав у своїм маєтку більше, як одного пятака. — От і став він собі думати: „Що я тепер з тим пятаком зробю? — Алё я знаю, що:

столиця не далеко: помандрую я туда, може мені там якє щастє лучиться.“ — От і звязав він свої манатки в хустину, та й пішов.

Іде він, що іде, іде що іде, аж тут і зголоднів. — „Що я тепер з моїм пятаком зробю?“ думає він собі, — „от поверну я хиба до оттої там корчми, купю собі за два ґрейцарі хліба, а за три кисляку, то і пообідаю собі, як який барон.“ — От і повернув він до тої корчми, казав собі дати хліба, молока, та й став затинати, як який змоловник:

Але у тій корчмі було страх-страшенне багато мух, а як завітрили молоко, так і злетілись усі до кравця і присіли стіл роем, а се так кравця роззостило, що тарахнув обома руками по столови і убив тілько мух, кілько лиш під обі долоні влізалось. — Тоді він був ще цікавий і знати, кілько то він їх убив, і нарахував аж сто, а симрицарським ділом так дуже врадувався, що взяв великий аркуш паперю, і написав на нім великими буквами:

„Я бю, моспанє,
Сто душ на сніданє!“

Сей аркуш пришив він собі на плечи і помчав у столицю.

А у столиці зайшов він невмівки аж перед цісарським палаць та й став. — Цісар сидів собі

тогда у вікні, тай дивився, як людє ходя, а як уздрів нашого кравця з аркушем на плечах, тай прочитав, що на тім аркуши було написано, так зараз післав він одного служалого, аби закликав кравця до нього.

„А ти хто?“ — питав цісар.

„Той, що мені на плечох написано.“

„Такого мені давно треба було“, каже цісар, „бо в мене є за містом один двір, але в тім дворі нікто не може сидіти, бо кождої ночі приходя туда дванацять медведів, а кого найдуть у дворі, того від разу на дрібні кавалки розривають. — Убий ти тих медведів, то будеш мати від мене велику надгороду.“

„Се мені фрашки“, каже кравець надувшесь як индик, — „лиш дайте мені, найясніший пане, через три місяці добре їсти й пити, а тогда не бійтесь, що я і сто медведям капурис зроблю!“

Цісар на все пристав, а кравець так собі гадає:

„Хоть мене цісар за три місяці скаже і страсти, то-най хоті знаю, щом попожив собі добре!...“

А як три місяці минули, тогди казав кравець завезти у пустий двір велику бочку доброго, солодкого вина і цілого печеного вола, взяв з собою остру шаблю, вино казав виточити у цебри, а сам сковався добре у закуток, аби его не видко. —

На се прийшли і медведі, аж дванацять їх, а як занюхали печеного вола, так ну его собі затинати!... Алё по такій сутій вечері схотілось їм і пити, а вони гай до вина!... та так собі під трубили, що як стояли, так і попадали пяні. — Сєгож кравцеви лиш треба було: взяв шаблю, та й повідтиав усім голови.

А цікар каже до кравця: „З тебе зух хлопець, нема що й казати! — Алё як мені ще одноділо зробиш, то дам тобі мою доньку і половину моого царства. Якже гадаеш?“ — „Буду, чути найясніший пане,“ каже кравець. — „Річ така:“ каже цікар, — у мене є прекрасний город; але ніхто не може до него приступити; бо унадилися там три велити, а то такі непевні, що кождого в кавалки рвуть, хто лише до того города наблизиться. — Як же гадаеш? — „І се в мене фрашки,“ каже кравець, „лиш дайте мені, найясніший пане, через пілій піврік добре їсти й пити, тогди не журіться, що і велетів туда не виряжу, куди медведів.“ — Цікар пристав і на се.

А за піврік узяв кравець глобе свіжого сира, завив его у сивий папір, аби виглядав як камінь, та й пішов у город. — Аж тут зараз і велет встріт ного: „А що, сякий-такий сину? — прийшов з нами боротися? — будемо видіти...“ На се вхопив з землі камінь, та й подавив его в кулаці, а то так

кріпко, що на дрібні кавалки розсипавсь. — „А що, кравчє? — як тобі ся штучка вподобалась?“ — „Овва!“ каже кравець глумячись, „що мені за діло показав! — Алё зроби ти так, як я...“ На се взяв нишком сир, здоймив его ніби то камінь з землі, подавив у кулаці, а з сира почурів дзер.. „А що?“ питає тогди велета, — „потраfiш так?“ — „Сего я вже не потрафю,“ каже велет. — „Алё знаєш ти, що? — коли ж ти такий дужкий та такий з тебе ко-зак, що можеш з каменя воду видавити, то пристань до нас!“ „І овшем,“ каже кравець, „коли лиш маєте що пити, а то аби було лаштом!“ „Лиш тим не журися,“ каже велет, — „у нас минається що днини бочка вина, то буде і для тебе доста. — А тепер ходи зо мною, най тебе обзнакомо з моїми товаришами.“

Алё другі велети були з сего дуже недоволльні, та й радяться сами межи собою: „Що нам тепер з бідою робити? — Алё уппімо ми его добре, а вітак его убємо.“ — Алё хитрий кравець зараз покімтів, що они собі гадают, тай каже: „Я, братчики, дуже трудний, ляжу на годину, а як проплюся, тогди встану, і будемо пити аж до білої днини.“ — Се було велетам дуже вигідно; от і завели вони его у одну кімнату і положили в постіль, а самі пішли у світлицу, аби ждати аж доки кравець засне. — Алё кравець не був дурний; як

лиш уздрів, що велити забрались, а він назберав всілякого фантя, зробив з нього ніби чоловіка і положив у постіль, а сам вліз під пістіль, і став ніби то хропіти. На се ввійшов оден велет потихоньку з булавою, та як утаращit нею по лахманах, то аж постіль розломилась. — Тоді велети вернулись у світлицу, та як станут з радіщ пити, то так попились, що аж під стіл попадали. — А кравець виліз потихоньку з під постелі, взяв шаблю з клинка, і повідтиав усім голови. — Тогда ціsar видав великий баль, і заручив кравця з своєю донькою, а за місяць мало бути весілля.

Але се учув близький король, що сватав ціsarську доньку за свого сина, тай видав ціsarеви війну, а ціsar каже до кравця: „Тепер же, сину, покажи, що ти варт моїм зятем бути, і дайся тому гордому королеви в знаки, аби его другий раз не кортіло, ціsarські доньки сватати!“ — „І се в мене фрашки,“ каже кравець пошкрібавшись нишком в голову, „кажіть лиш, коли маю на війну рушити?“ — „Про мене і завтра,“ каже король, а з мої стайні най тобі осідлають котре найкращого і найдущого коня.“ — Але кравець нє брав ціsarського коня, але казав собі осідлати худого та сліпого бороняка, такого, що лєдви ноги за собою волочив, а то з тої причини, що боявся на доброго коня сідати: бо він ще з роду на кони нє сидів. — Отак

і поїхав він на війну, на сміх та на вдивовижку усemu війську.

А як стали до огню, і начали з гармат стріляти, то стара дєрлюга такся під кравцем перепудила, що як чурнула, так би ся ніхто був і несподівав, аби стара здохлятина тілько сили мала. Але що була сліпа, так лєтіла она навгадь, а то просто простісько на оден великий, дерев'яний крест. Тогда наш кравець нє знав зо страху що робити, і обчєпився креста. Але крест, як був порохнавий, так і вломився, і як хруснув, то наш бороняк ще дущє перепудивсь, як від гармат, і давай назад утікати, але нє до свого війська, але прямісько на неприятеля. — А непріятель знов узрівши таку неслихану та невидану дивоглядію,—рицаря з превеликим крестом, як вєрже зброю до землі, та як дастъ драла!... Аж закурилось!...

Тогда ціsar казав зробити вєслє, дав кравцеви доньку, царство і корону, а сам сидить собі у запічку та онуки колишє.

Бідолашко.

Був того собі раз бідний чоловік, та мав ще біднішого сина, бо був і слабовитий, і хоровитий, і мізєрний, і ніжний, і худий, і сухий, і боязливий,

і замлілий, а людє і назвали его „Бідолашко“, бо був і справді бідолах. — Алө доки старий ще жив і на его заробяв, то ще було, як було; алө як старий помер, а той господар, що вони у него у комірних сиділи, нашого Бідолашку на улицю витрутів, тогди він став як пень, не розуміючи і третої. — Алө нарешті схаменувся, та й думає собі: „Піду я хиба у місто, може там мені ся що лучит. А не лучит — то може хто змилується, та мене погодує.“ — От і поволікся в місто.

А у місті — звичайно, як то у місті: Одні людє ходя сюда, другі туда, а его ніхто навіть і не спить, чи він їв сьогоднє, чи ні. Аж тут отворяєсь у одній дуже великій каменици вікно, а з того вікна як стане одна стара-пристара та препогана бабуся верещити на цілу улицю:

„Сходіться, сходіть!

Готовий обід:

Ковбаска та й кишка,

Ще й пражена гишка,

Сходіться, сходіть!

Готовий обід.“

— „Тоже се добре!“ думає собі наш Бідолашко.
— „Я однако голоден: може чим бабуся помилує.“
От і пішов до камениці. — А бабуся стала его питати: „А ти чого хлончє?“

„Тоже ви кликали, матусю, на ковбаси та на

кишки, так я думав...“ А бабуся тогди в рөгіт!... „Хиба ти одурів, хлопче? — Таже я нө кликала тебе, та ні других таких, алө кликала усіх сусідських котиків та песиків, аби моїм нө скучно було. — Алө нічо тото: найдеся і для тебе дө що пообідати. — Сідай!“ — На сө дала бабуся Бідолашкови добре пообідати, а вітак каже до него: „Може би ти, хлопче, у мене наймився? — У мене тобі добре будє, бо не будеш мати іншої роботи, як лиш мої котики та песики обходити, та з ними гратись. Пристаєш?“

„Пристаю“, каже Бідолашко, а сам такий рад, що єму так борзо служба трафилась, та ще і така лèгка. — От і став він служити.

Служить він місяць, служить два, служить піврік, а бабуся за плату і ні згадує. — Нарешті став він допомагатись, а бубуся в крик: „Ти що се, сякий та такий сину?! — ти не рад, що такого здохляка годую, та ще тобі і плати треба? — Я тобі зараз такої тут плати надаю, що нө понесеш, лиш мені нө сиди тихо!“ — На сө бабуся забралась у місто, а Бідолашко собі гадає: „Нема мені що тут робити: от утікаю я хиба від сөї злющої бабусі, доки ще нө битий.“ — От і звязав він свої манатки у хустину, та й пішов.

Алө на дверех перебігає его оден песик, що він его дуже любив, тай тягнє його за собою. —

Він зразу нє второпав, чого песик хоче, але нарешті пішов за ним, бо песик так дуже скомлів та так єго дуже тяг за собою, що він аж здивувався. А песик завів єго до одної комірки, що всігди під замком стояла, а сьогоднє роззлощена бабуся замкнути забула. — Та що з того, коли у тій комірчині нє було нічо, як лиш самі відемскі төрефєрні: мотовила, самотоки, зіля, охаблені коси, серпи, ножі, і хто знає що, а лише чємного не було нічого, принаймі такого, аби Бідолашкови здалося. — Лиш одні старі чєревики та одна паличка стояли у кутику, а Бідолашко собі гадає: „І се мені здастсья,“ узув чєревики на ноги, узяв паличку тай пішов.

Але бо ті чєревики нє були такі, як другі чєревики, але були несамовиті, такі, що як стали з Бідолашком лєтіти, то єму аж дух заперло, і мусів він аж три рази „Гов!“ кричати, доки вони стали і єму віддиху дали. — Тогда упав він мов неживий на землю і заснув, а в сні показується єму песик, та й каже до него: „Ти, Еідолашку, нє знаєш, ще добре, що з тими чєревиками робити, але я тебе навчу: як підеш ними так, як ся всігди ходит, то зробиш ними сім миль на годину; але як обругишся три рази на обцасі, то вони тебе на мглі-ока занесут, куда ти сам загадаєш. А з тою паличкою так знов річ ся має: як прийдеш з нею на таке місце, де گроші закопані, то вона зараз у

землю штуркнє; як буде срібло, то два рази, а як буде золото, то три рази. — А тепер іди собі, Бідолашку, у добрий час; а як не будеш дурний, то добре тобі буде!“ На се Бідолашко пробудився.

А як Бідолашко пробудився, так зараз став думати, що би єму робити, аби з свого щастя користувати. — Аж тут упало єму на гадку, що як би він пішов до столиці, то міг би ся зараз наймити у цісаря за післанця, а там би єму ліпше було, як у сварливої бабусі коти бавити. — На се обкрутився він тричі на обцасі і став від разу у цісаря на подвірю. — А цісар став єго зараз питати: „А чого ти, хлопче, хочеш?“ — „Та я би у вас наймився за післанця,“ каже Бідолашко, шкрібаючись у голову. — „Хто? — ти?“ — каже цісар сміючися, — „богато би ще тобі хліба їсти, аби у мене за післанця бути!...“ „Спробуйте, світлий пане,“ каже Бідолашко сміливо, — „а як вам не збігаю у двоє боршє, як найліпший ваш післанець, то тогди ваша воля зробити зо мною, що хотіти, про мене і повісити.“ — „То добре,“ каже цісар. „Наж тобі отсей лист, тай біжи з ним до того і до того царя. А як мені за тиждень відповідь принесеш, то будеш у мене за моого найпершого післанця.“ — „Добре!“ каже Бідолашко, узявся тай пішов.

Але зараз за містом обкрутився він три рази

на своїм черевиці, погадав собі, дє аби він був, а черевики занесли его на мглі-ока просто до того царя, котрому він мав лист віддати. — Цар відписав єму в сей час; він знов обкрутився на черевиці, і став оперед цісаря: „А що?“ каже, „борзо ворнувся?“ — Цісар лиш видивився на него, а нарешті каже: „Коли ж так, (каже), то будеш у мене за першого післанця, і буду тобі платити на рік, що сам схочеш.“ — От і став Бідолашко у цісаря на службу, а цісар его так полюбив, що без него бувало і обідати нє буде.

А другі двораки за се бий-забий на него, та ну его чорнити у цісаря, де лиш могли. — Се дуже боліло Бідолашка, бо він був добрий хлопець, і став він думати, що би то єму робити, аби двораки на него нє ворогували. „Коби я мав багато грошей, (думає він собі), то я би уже зінав, що робити: я бих опсыпав усіх двораків аж доти грішми, аж доки би вони нє перестали на мене ворогувати та цісаря троюдити.“ Аж тут упала єму на гадку бабусина паличка, і він лиш ждав ночи, аби з нею у цісарський город піти, бо чутка ходила, що старий цісар, теперішного цісаря тато, мав там закопати дуже великий скарб. — От і зібрався він у ночі, взяв з собою паличку, ліхтарню, рискалі, мішок, тай пішов у город. — Тут нє довго він шукав, бо паличка штуркнула під одною старою яблукою.

лонею три рази в землю, він став копати, викопав великий котел з червоними, набрав у мішок, кілько лищ міг понести, решту закопав так, як було, тай пішов у свою станцію.

Кобиж був Бідолашко розумний був, то би був грошики собі спрятав, тай нічо нікому не казав. — Алө бо ні: він став зараз усіх дворяків грішми обсипати, сто раз гойніще як сам цікар, а двораки зараз до цісаря: „Найясніший пане, (кажут), Бідолашко мусит ваш скарб окрадати, бо відки би він мав тілько гроший, аби нас усіх так гойно обдаровувати?“ — Цікар зараз повірив, та й кличе Бідолашка до себе: — „Відки в тебе тілько гроший?“ — Бідолашко став крутити, алө цікар як его спритискував, так він нарешті мусів признатися і за паличку, і за скарб, а нарешті і за чєревики. — Тоді цікар казав від него відобрati і паличку, і чєревікі, і гроші, казав усе замкнути у свою скарбницю, а Бідолашка нагнав ще біdnішого, як був прийшов.

Іде Бідолашко, що йде — аж тут зайшов він у оден дуже великий ліс. — Дивиться він, аж тут стоя над однією річкою дві груші, а на них такі уже красні та великі грушки, яких він ще з роду не видів. — „Таже се добре, думає він собі, буду мати зараз що поспідати“. Пішов до крайної груші, нарвав собі грушок, наївся добре, та й пішов

до річки, води ся напити. — Схилився він води пить — аж тут дивиться — а єму виросли такі уже уха, як у якого старого віслюка, — та ще до того такий величезний ніс, як у индика. — „Так мені треба, думає він собі, бо я і зправді заслужив собі віслюкові уха. — Алё най хотъ собі і з другої груші грушок наїмся, а тогди піду до ріки, та й утоплюся“. — Наївся він і з другої груші грушок та й приходить до води — аж тут дивиться — пронали вже всілюкові уха, і индиків ніс, а він аж підскочив з радіш! — „Егэ — каже, він — тепер я вже знаю, що робити!“ Нарвав в одну тайстру з одної груші грушок, а в другу з другої, тай вернувся назад у то місто, де цісар мешкав. — Тут зайшов він до одного знакомого чоловіка, перебрався як простий хлоп, намастив собі лицьо, приліпив великі вуса, насунув кучму на голову, наспівав у кошіль перших грушок, та й пішов право у цісарський двір.

Але цісар як уздрів, такі прекрасні грушки, так не міг надивуватися, заплатив Бідалашкови гойно, а сам скликав зараз усі свої сини тай доњки, аби їх такою новиною обдарувати, бо у ту пору навіть і в его садах не було ще зрілих грушок, та ще таких превиборних. — Тоді стали усі тих грушечок затинати, цісар найперший, аж тут глпп — глип — одно на другого, та в крик!...

„А вам, тату, що за вуха виросли?!“ — „А тобі жінко, який, отсє ніс увис?!“ — „А у тебе, доню, які отсє вуха, та ще до того й ніс?!“ — „А ви, служалі, чого вивалили сліпи?! — Зараз мені усіх докторів з цілого міста скликати!“ — „Ох мої вуха!“ „Ох, мій ніс!...“ „Як я завтра стану оперед війська на муштрунок?!...“ „А я як завтра гулятиму на балю?!...“

Доки так усі охтімкались і докторі позбігались, а Бідолашко побіг боршеві місто, купив собі за ті гроші, що за грушки дістав, докторську ліберію, пішов на свою господу, перебрався за докторя, набрав собі повні кишени тих других грушок, та й пішов до цісаря, ніби то він доктор, що акурат тепер з другого краю приїхав. А цісар каже до нього: „Ратуй, чоловіче, бій ся Бога, бо отсі дурні, отсі другі докторі, лиш очи повивалювали, як цапи, а нічо не розуміють.“ — „Спробуємо,“ каже Бідолашко, узяв грушку, та й дав наймолодшому принцеви покоштувати, а сей як покоштував, так в сей час і уха і ніс зробились так, як були, а цісар каже до нього: „Ходи зо мною чоловіче, у мою скарбницю, і вибери собі, що сам злюбиш, лиш виратуй мене і мою фамілію від такого сорому!“ — На се взяв цісар Бідолашка за руку, і повів его у ту комору, де его скарби стояли.

Але Бідолашка нічо не брав, як лиш свою па-

лічку і свої черевики. А як узув свої черевики на ноги, тогди каже до цісаря: „Ви мене не пізнастє, пресвітлий пане, але я той сам Бідалашко, що у вас за післанця служив, і котрого ви без суду, без права нагнали. — Бо я ваш скарб не обікрав, але викопав собі його у вашім городі, а при тім скарбі було отсє письмо вашого покойного вітця, а в тім писмі стоїт, що той скарб того є, хто його найде.“ — Сє сказавши — обкрутився Бідолашко на своїм черевиці, і погадав собі, аби зараз у своїм селі зробився. — На сє понесли його черевики у його село, а цісар лишився з довгими ухами та й з индиковим носом.

Підмінче.

Сє діялось зеленими святками. Усе зелено, усе пахло, усе співало, усе щебетало, лиш одна стара качка ні співала та ні щебетала, бо сиділа собі на яйцах тай виводила молоді каченятка. — А де вона сиділа? — Не в хаті під лавицею, але аж геть десь за горами під одним дуже великим лопухом, і то крадьки, аби панська пташниця не знала, бо ся качка не була собі проста, але панська. — Але пташниця дуже добре знала, лиш нічо не казала, а чому? — сє лиш вона сама знала, а більшє ніхто.

Сиділа наша качка, доки сиділа, але нарешті їй знудилося, бо деж в одно сидіти та сидіти, а качат як нема, так нема. А то коби хотъ одна качка з двора догадалась, її відвідіти! — Алө деж там!... Їм млинівка та став у голові, а ти небого, як сиди так сиди собі під великим лопухом!...

Аж нарешті — о слава! Тобі Господи! — за-ворушилось в гнізді, і з кожного яєчка пови-кузувались жовті писочки, за ними жовті головки, а нарешті прекрасні манесенькі каченятка. Усі жовтки пооживали! — „Піп! піп!“ стало з кожного писочка обзвиватись.

„Рап! рап!“ каже мати, „нуте, діточки, на сонечко, та грійтесь, та гуляйте собі по травиці, бо се здорово!“

„Піп! піп!“ кажут каченятка гуляючи, „який же се світ широкий!...“

„А вжеж ширший, як у яйци,“ каже стара. — „Але що ви знаєте, діточки!... сей світ тягнесь аж до нашого пана стодоли, алө я там ще не була!..“

Аж на се приходить її посестра з двора. — „А що, кумко? — Бог поміг?“

„Славити Господа! — Лиш одно яйце в гнізді, тото велике!“

„Ануко покажи, сестричко!... Ох мені лишенько! — таже се підмінче! — я собі зараз даю голову втяти, коли се не підмінче!...“

„Та якож тобі у досади підмінче?! — що того є підмінче!...“

„Якаже бо ти ще дурна, голубко!... Хиба ти не знаєш, що ті люде підкладають під нас то курячі, то пантарчині, то чорт знає які там ще яйця?! — А ти вітак сиди та латайся! бо таке враженя у воду тобі не піде, хоть гпнь! — Ануко покажи го ще раз... Коли ж се не підмінче — то я жаба не качка!“

„Ще до завтра сидітиму, а вітак!...

„Роби собі як розумієш, що мені до того? — Але треба мені вже йти; бувай здорова; — Та приходи боршечку у двір! нам скучно без тебе!“ — Тай пішла.

Але другої днини обізвалось їй підмінене яйце. — „Піп! піп!“ — „Рап, рап!“ каже урадована стара. — „Але вилази боршечку, най тя вижку, що ти за одно! — Гм! — Як меніся видит, то кума брехала, а ти таки моя дитина. — Але про всяке, мусиш мені зараз у воду, бо я не Бог, абих все знала! — Рап! рап! — а де ви, діточки? — ану за мною у млинівку, та робіт так, як я отсє робю, дивіться! плюсь! і я вже в воді! — Ану діточки!“

Плюсь! плюсь! плюсь! і за малу мінутку були усі вже у воді, підмінче найперше.

„Ти не пантарчина, але таки моя, питома дитина!“ каже мати. — „Що би ті люде сьогоднє ще не

вигадали!... як то тої приповідки: що й нє народилось, а вже й обсудили! — Алө дє ви, діти? — Підемо тепер у двір! — та лиш мені котів сокотіться, та тих смутчих воронів, то я вам кажу!?

„Піп! піп!“ обізвались усі каченята у оден голос.

„Рап! рап!“ каже стара, „от видите, се наш двір! тут будемо пробувати! — Лиш сокотіться, аби вас хто нє настолочив! — Та що й того вражого когута сокотіться, бо той як кого дзюбнє, то вже тямитиме цілий руський місяць! — А тепер ходім та поклонімся нашій паніматці! — Вона турецька, для того їй перевязана лаба чєрвоним стряпком, аби всі знали, що она не проста.“

„А що, небого? — Бог поміг? А гарні діточки, ні що й казати! — Лиш то одно там...“

„Та се, паніматочко — нє во гнів вам — се перестояло цілу добу в гнізді, та тому матбути таке. — Алө воно у мене чємне. — А плавати вам уміє, яби съте знали!... далі і я так нє потрафлю! — Та що ви на се скажете, паніматко? — тілько що перший раз скочило в воду, так зараз вам і нурка!...“

„Тішить мєне се чути!“ — каже турецька, — а тепер розгостіться, та справуйтесь! — А як найдете дє головку з оселедня, то можете мені принести!“

Оттак і привелось на світ наше підмінче. Та

гіренький жеж він єму був, его той світ!... Качки его скубли, кури кусали, индик гонився за ним, як его лиш дє вздрів, дівка-пташниця его ногою копала, ба навіть коти фоскотіли та втікали від него, а всі казали як змовлені: „Якеж бо ти бридне та погане! Фе!...“ А воно, сиротя, каже до старої: „Я, мамо, хиба ловю світа! — я тут нє витримаю!...“

„Іди, сину, іди, дитино моя нєщаслива, бо ще тебе тут на шматочки роздзюбають...“ каже стара плачуши, та й провела его аж поза млинівку. — „Іди туда, у ті поля там! — Там — кажуть — є багато багон та ставів з очеретами: там проживати-меш, як тобі Бог поможе! — Іди ж!...“

От і пішло наше підмінче в світ за очима, і само нє знаючи, куди.

А над вечір зайшло воно до одної маленької хатиночки, що стояла над одним дуже великим ставом. — Та хатиночка була уже дуже стара, але ще старша була та бабуся Хима, що у ній проживала з своїм котом Мацьком, та й з своею куркою Рябушкою, котра їй як в зимі так в літі неслась, тай то що днини. Для тогож ї бабуся і любила, як свою рідну дитину, а кота інак не звала, як лиш „синку мій!“ — А як узріла наше підмінче, так і врадувалась, що і сказати годі! „Отто, (каже)

будемо мати качачі яйця! — То коби лиш не ка-
чур у досади!...“

„А ти хто?“ питає Рябуха.

„Хиба я знаю?...“ каже біднятко.

„Матбути якийсь проходан, або колохатник,
коли нє що гіршого,“ обізвався Мацько з просоня.

„А знаєш ти нестись?“ — питає Рябуха.

„Та відки там, тітусю?...“ каже підмінче.

„А прясти вмієш?“ — питає Мацько протя-
гаючись.

„Що тото є: прясти?“

„І се не знаєш?!“ — каже Рябуха збивши
крильми. — „Ти — як я вижу — таки нічогісінько
нє знаєш! — Та дякуй Богу, що попалось на та-
кий дім, дє є тебе кому навчити! Алє чого так
насупилось, та голову упустило? — Ну? — нє ска-
жеш?“

„Мене тітусю кортит на став!...“

„На став?! — Ох мені лишенько! — Та чого
тобі там шукати?“

„Там так красно! так весело! хвилі ярают
аж повищє голови! а як нурка піду — то мені зда-
ється, що я — нє інаке — алє в раю!...“

„Отто ми рація!“ аж крикнула Рябуха, а то
так, що нещасне підмінче, аж переполошилось, —
„хиба ти виділо мене вже, аби я нурка йшла, або
Мацька, аби єму хвілі аж повищє голови грали?“

— От скажи ліпше, що як нічо нө вмієш, так нічо не розумієш, та тому тобі якоїсь примхи забагаєш! — От учись прясти, та що днини нестись, то ліпше зробиш, як по ставах швендяти!“

„Що ви знаєте, тітусю!...“ каже підмінче, та й слізози йому закрутились в очех.

„Чи чуєте ви, Мацьку, що отся проява мені важиться казати, мені, Рябусі, що кождої днини по яйци несе, а то часом аж з двома жовтками? — То я нічо не знаю? — Руш, заберися мені, прилудо, з хати, а то зараз твої погані пишки будуться мати в роботі! — Ти ще мого дзюбка нө знаєш, небого! — Руш! заберайся мені, кажу ти!!!“

„Бідне підмінче не дождало Рябусиного дзюбка, алө стрібнуло на двір, а відти просто на став...

Там оно перезимовало у шуварях при голоді і при холоді, бо зима люта була, а з шуварової ряски найдку нө богато. Алө Бог дав весну: потепліло, зазеленілось, аж тут летять великі та красні птахи, усі білі як сніг. Сө були лебеді, що повертали з теплих країв. А нашє підмінче собі гадає: „О, Боже милій! коби вони тут упали та мене заїли!... Від таких прекрасних птахів матбути і смерть мила.“

Алө ще підмінче сю гадку і нө догадало, а лебеді вже его і обсіли. — „Убийте мене!“ каже

підмінчє. — „Та якже ми тебе маєм убити; кажут лебеді, коли ти наш? — коли ти так лебедь, як і ми? — А ну поглянь лиш у воду!... Підмінчє глянуло, уздріло у тихій воді свій образ тай лиш тілько уміло сказати: „Ох, Боже мій!...“

А лебеді кажут до него: „Тото нічо не шкодить, у качачім гнізді вивестись, аби з лебединого яйця!“

З М І С Т.

	стор.
Передмова	5
Золота кісочка	9
Іголка-угорка перетонесенькая	17
Хитрий кравець	24
Бідолашко	30
Підмінче	39

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ КИЇВ — ЛЯЙПЦІГ ГОЛОВНІ СКЛАДИ:

Українська Накладня с. з о. п. BERLIN W 62 Kurfürstenstr. 88	Книгарня Наукового Тов. ім. Шевченка, у ЛЬВОВІ Ринок 10

**Книгарня Українського
Народного Союза
30. E. 7 th St.
NEW-YORK (U. S. A.)**

Ukrainska Kniharnia i Nakladnia 850 Main Str. Winnipeg Man. (Canada)	Галицька Накладня Якова Оренштайна в КОЛОМИІ (Галичина)

